

רשומות

הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

5 ביולי 2017

1141

י"א בתמוז התשע"ז

עמוד

הצעת חוק הסכמים לנשיאת עוברים (אישור הסכם ומעמד היילוד) (תיקון מס' 2), התשע"ז-2017 . . 1150

הצעת חוק הסכמים לנשיאת עוברים (אישור הסכם ומעמד היילוד) (תיקון מס' 2), התשע"ז-2017

- תיקון סעיף 1
1. בחוק הסכמים לנשיאת עוברים (אישור הסכם ומעמד היילוד), התשנ"ו-1996¹ (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 1 –
(1) במקום ההגדרה "הורים מיועדים" יבוא:

ד ב ר י ה ס ב ר

הגדרת הביקוש לאימהות נושאות תגרום להקלת הדרישות ולאישור נשים שאינן מתאימות לתהליך מורכב זה.

דעת המיעוט בוועדת מור יוסף סברה כי יש לתקן את החוק כך שלא תותר פונדקאות תמורת תשלום כלל.

נוסף על כך, המליצה ועדת מור יוסף המלצות נוספות שמטרתן להגן על טובת הילד שיוולד ועל האם הנושאת כגון הגבלת מספר ההליכים שבהם אישה תוכל לשמש כאם נושאת.

לאחר בחינת המלצות ועדת מור יוסף הוחלט כי יש להרחיב את מעגל הנשים הזכאיות לבצע פונדקאות בישראל גם לנשים בלא בן זוג, הסובלות מבעיה רפואית שבשלה הן נדרשות לבצע את ההליך ובכך לאפשר לכל אישה הסובלת מבעיה רפואית לעבור את ההליך בישראל בלא קשר לשאלת מעמדה האישי. הצעת חוק זו באה ליישם את ההחלטה האמורה.

השפעת החוק המוצע על זכויות ילדים

במסגרת הצעת החוק מוצע להוסיף תנאים שוועדת האישורים תבדוק בטרם מתן אישור להסכם לנשיאת עוברים. תנאים אלה נועדו, בין השאר, להגן על טובת הילד שיוולד כתוצאה מביצוע ההסכם. כך למשל, מוצע כי ועדת האישורים תבדוק אם המבקשים להיות הורים מיועדים הורשעו בעבירה שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה קיים חשש של ממש לפגיעה משמעותית בטובת הילד שיוולד. כמו כן מוצע להגביל את הגיל המרבי של ההורים המיועדים כך שלאחד מהם לפחות טרם מלאו 54 שנים. גיל זה משקף, בין השאר, את השמירה על טובת הילד שיוולד.

סעיף 1 על פי הגדרת המונח "הורים מיועדים" בחוק, הורים מיועדים הם "איש ואשה שהם בני זוג, המתקשרים עם אם נושאת לשם הולדת ילד". מוצע להרחיב את ההגדרה כך שתחול גם לגבי אישה בלא בן זוג המעוניינת להתקשר עם אם נושאת בהסכם לנשיאת עוברים, כפי שמוסבר בחלק הכללי לדברי ההסבר.

עוד מוצע למחוק את ההגדרה למונח "ילד". על פי ההגדרה, בנוסחה היום, "ילד" הוא "ילד שנוולד לאם נושאת כתוצאה מביצוע הסכם לנשיאת עוברים". מכיוון שהן בחוק בנוסחה היום והן בתיקון המוצע נעשה שימוש במונח "ילד"

כללי חוק הסכמים לנשיאת עוברים (אישור הסכם ומעמד היילוד), התשנ"ו-1996 (להלן – החוק), בעת חקיקת החוק סבר המחוקק כי יש לאפשר פונדקאות לקבוצה מצומצמת – איש ואישה שהם בני זוג, אשר נמנעה מהם האפשרות להביא ילדים לעולם וזאת עקב ליקוי פיזיולוגי המונע מהאישה לשאת היריון בעצמה או כאשר מחמת ההיריון נשקפה סכנה ממשית לחיי האישה.

ביום י"א בסיוון התשס"ו (7 ביוני 2010) מינה המנהל הכללי של משרד הבריאות דאז, פרופ' רוני גמזו, ועדה ציבורית לבחינת הסדרה חקיקתית של כלל נושאי הפריין וההולדה בישראל, בראשות פרופ' שלמה מור יוסף (להלן – ועדת מור יוסף). בין השאר, הוטל על ועדת מור יוסף לבחון את ההסדרים הקיימים בישראל בתחום הפונדקאות והיא נדרשה לשאלה אם יש מקום להרחיב את מעגל הזכאים להתקשר בהסכם לנשיאת עוברים גם לאישה בלא בן זוג ולגבר בלא בת זוג.

הוועדה הגישה את המלצותיה בחודש מאי 2012. לגבי פונדקאות בישראל, הכירה הוועדה בכמיהתם של נשים בלא בני זוג ושל גברים בלא בנות זוג להביא ילדים לעולם ובכך שהפונדקאות עשויה להוות פתרון עבורם. ואולם הוועדה סברה כי אין לאפשר לגברים בלא בנות זוג לבצע פונדקאות תמורת תשלום אלא באופן אלטרואיסטי בלבד. זאת, משום שבשונה מהקבוצה המוגדרת והמצומצמת של נשים הסובלות מבעיה רפואית ואשר, לרוב, הליכי פונדקאות משמשים להן כמוצא אחרון להבאת ילדים לעולם לאחר טיפולי פוריות ממושכים, עניינם של גברים המבקשים להביא ילדים בהליכי פונדקאות אינו מבטא מקרה קצה רפואי, ומטרת הליכי הפונדקאות בעניינם לתת פתרון מרכזי להבאת ילדים.

על רקע המורכבויות הרבות הכרוכות בהליכי פונדקאות, ועדת מור יוסף חששה כי הרחבת הזכאות להליך הפונדקאות תבוא בהכרח על חשבונן של הנשים הלוקות בבעיה רפואית, אשר החוק ביקש לתת להן מענה מלכתחילה. זאת ועוד, ככל שתישמר ההקפדה המתחייבת על התאמת הנשים הפונדקאיות לתהליך הפונדקאות, אף שההליך יהפוך כביכול לפתרון תאורטי לכלל המעוניינים, בפועל הוא יהווה פתרון לעשירים בלבד וזאת עקב מחסור באימהות נושאות. חשש נוסף שהעלתה הוועדה היה כי

¹ ס"ח התשנ"ו, עמ' 176; התשע"א, עמ' 84.

- ”הורים מיועדים” – הורים מיועדים שהם בני זוג וכן אם מיועדת יחידה;
 ”הורים מיועדים שהם בני זוג” – איש ואישה שהם בני זוג, המתקשרים יחד עם
 אם נושאת לשם הולדת ילד;
 ”אם מיועדת יחידה” – אישה בלא בן זוג, המתקשרת עם אם נושאת לשם הולדת
 ילד”;
 (2) ההגדרה ”ילד” – תימחק;
 (3) בהגדרה ”צו הורות”, אחרי ”על ילד” יבוא ”שנולד כתוצאה מביצוע הסכם לנשיאת
 עוברים”;
 (4) אחרי ההגדרה ”בית משפט” יבוא:

”תושב ישראל” – אזרח ישראלי או בעל רישיון לישיבת קבע, המתגורר בישראל
 שלוש שנים לפחות מתוך חמש השנים שקדמו להגשת הבקשה לאישור
 הסכם לנשיאת עוברים לפי סעיף 4, או שנים עשר חודשים לפחות מתוך
 שמונה עשר החודשים שקדמו להגשת הבקשה כאמור”

2. במקום סעיף 2 לחוק העיקרי יבוא: החלפת סעיף 2

”הפריה חוץ־גופית 2. לא יבצע אדם הפריה חוץ־גופית לצורך השתלת ביצית
 מופרית באם נושאת ולא יבצע השתלת ביצית מופרית באם
 נושאת, אלא על פי הסכם לנשיאת עוברים שאושר בידי ועדת
 האישורים לפי סעיף 5, בהתאם לתנאי האישור, ובהתקיים
 כל אלה:
 (1) הביצית שבה נעשה שימוש במסגרת ביצוע ההסכם
 אינה של האם הנושאת;
 ”הפריה חוץ־גופית 2. והשתלת ביצית
 מופרית בהתאם
 להסכם לנשיאת
 עוברים

ד ב ר י ה ס ב ר

כי לא עלה בידי ההורים המיועדים, במאמץ
 סביר, להתקשר בהסכם לנשיאת עוברים עם אם
 נושאת שאינה נשואה;

(ב) אינה קרובת משפחה של אחד מן ההורים
 המיועדים;

(4) הזרע המשמש להפריה חוץ־גופית הוא של האב
 המיועדה, והביצית אינה של האם הנושאת;

(5) האם הנושאת היא בת דתה של האם המיועדת,
 ואולם אם היו כל הצדדים להסכם לא־יהודים רשאית
 הועדה לסטוט מהוראות פסקה זו בהתאם לחוות דעת
 של איש הדת חבר הועדה.”

אף שכותרת סעיף 2 לחוק בנוסחו היום היא ”הסכם
 לנשיאת עוברים” הסעיף עוסק למעשה בתנאים לביצוע
 השתלת ביצית מופרית שמטרתה התעברות אם נושאת.
 בנוסף הסעיף מנוסח בלשון ”סביל” ואינו מטיל אחריות
 ישירה.

מכיוון שהאחראי לביצוע הפריה והשתלה של ביציות
 באם נושאת הוא הרופא, מוצע להחליף את הסעיף הקיים
 ולקבוע בו את רשימת התנאים שניתן וראוי להטיל על
 הרופא המבצע את ההליך הרפואי לוודא את התקיימותם
 בטרם ביצע ההליך. את התנאים הנוגעים לאישור הסכם

במובנו הרגיל, מוצע לבטל הגדרה זו, ובמקום שבו מדובר
 בילד שנולד לאם נושאת כתוצאה מביצוע הסכם לנשיאת
 עוברים, להבהיר זאת, ככל הנדרש.

עוד מוצע להוסיף הגדרה למונח ”תושב ישראל”.
 הגדרה דומה קיימת בסעיף 128 לחוק אימוץ ילדים,
 התשמ”א–1981.

סעיף 2 סעיף 2 לחוק, בנוסחו היום קובע לאמור:

”הסכם לנשיאת עוברים

2. השתלת ביצית מופרית שמטרתה התעברות אם
 נושאת על־מנת למסור את הילד שיוולד להורים מיועדים
 לא תבוצע אלא בהתקיים כל אלה:

(1) נערך הסכם בכתב, בין אם נושאת להורים
 מיועדים, אשר אושר על־ידי ועדת אישורים בהתאם
 להוראות חוק זה;

(2) הצדדים להסכם הם בגירים תושבי ישראל;

(3) האם הנושאת –

(א) אינה נשואה, ואולם רשאית ועדת
 האישורים לאשר התקשרות עם אם נושאת
 שהיא אשה נשואה, אם הוכח להנחת דעתה

(2) הזרע המשמש להפריה חוץ-גופית במסגרת ביצוע ההסכם הוא של האב המיועד, ולעניין אם מיועדת יחידה – הביצית שבה נעשה שימוש במסגרת ביצוע ההסכם היא שלה;

(3) ההפריה החוץ-גופית והשתלת הביצית המופרית נעשות במחלקה מוכרת.

3. בסעיף 3 לחוק העיקרי – תיקון סעיף 3

(1) בסעיף קטן (ב), במקום "שר העבודה והרווחה" יבוא "שר העבודה והרווחה והשירותים החברתיים" ובסופו יבוא "ולפחות אחד מבין חבריה, יהיה עובד המדינה";
(2) אחרי סעיף קטן (ג) יבוא:

"(ג1) תקופת כהונתם של חברי ועדת האישורים תהיה ארבע שנים, ואפשר לשוב ולמנותם לתקופת כהונה אחת נוספת";

(3) בסעיף קטן (ו), במקום "יהיו סגורות, ופרסומם של דברים שנאמרו או שנמסרו בהן אסור" יבוא "יהיו סגורות; לא יפרסם אדם דברים שנאמרו או שנמסרו בישיבת ועדת האישורים".

4. בסעיף 4(א) לחוק העיקרי – תיקון סעיף 4

(1) בפסקה (1), אחרי "הצעה" יבוא "בכתב";

ד ב ר י ה ס ב ר

4. ההפריה החוץ-גופית והשתלת הביציות נעשות במחלקה מוכרת. תנאי זה בא להבטיח כי ההליכים יבוצעו במחלקה שקיבלה אישור ממשרד הבריאות והיא עומדת באמות המידה המקובלות לביצוע הפריה חוץ גופית בישראל.

סעיף 3 סעיף 3 לחוק עוסק בהרכב ועדת האישורים, אופן מינויה וסדרי עבודתה. מוצע לקבוע כי אחד מחברי ועדת האישורים, לפחות, יהיה עובד המדינה וזאת בהתחשב בתפקידי הוועדה וסמכויותיה. מוצע גם להגביל את תקופת כהונתם של חברי ועדת האישורים לתקופה של ארבע שנים עם אפשרות למנותם לתקופת כהונה אחת נוספת. הגבלת הכהונה לתקופה מרבית של שמונה שנים נובעת מכך שמחד גיסא, חברי הוועדה נדרשים לידע נרחב וניסיון מקצועי בנושא ומאידך גיסא יש צורך במניעת קיבעון בפעילות הוועדה וריענון הרכבה.

עוד, מוצע לתקן את סעיף קטן (ו) של סעיף 3 האמור הקובע אישור פרסום דברים שנאמרו או נמסרו בישיבות ועדת האישורים, ושהפרתו מהווה עבירה לפי סעיף 19(ג) לחוק. מוצע לעדכן את נוסח הסעיף כך שהאישור ינוסח בלשון "פעיל" ולא בלשון "סביל". מוצע גם לבטל את העבירה שבסעיף 19(ג) לחוק (ר' דברי הסבר לסעיף 10 להצעת החוק) מכיוון שהפרת האיסור היא בגדר פגיעה בפרטיות לפי סעיף 11(1) לחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981, פגיעה המהווה עבירה לפי סעיף 5 לאותו חוק.

סעיף 4 בסעיף 4(א) לחוק מפורטים המסמכים המוגשים במסגרת בקשה לאישור הסכם לנשיאת עוברים.

הפונדקאות מוצע להעביר לסעיף 5 לחוק העוסק באישור ההסכם בידי ועדת האישורים, כך שהוועדה היא שתבדוק התקיימותם של תנאים אלה בטרם תאשר את ההסכם (ר' סעיף 5 להצעת החוק).

בהתאם לאמור מוצע לתקן את כותרת סעיף 2 לחוק "להפריה חוץ-גופית והשתלת ביצית מופרית בהתאם להסכם לנשיאת עוברים" ולעגן בו את התנאים שעל המבצע הפריה והשתלת ביציות באם נושאת לבדוק בטרם ביצוע ההליך על פי המוצע על הרופא לוודא את התקיימותם של תנאים אלה:

1. ההפריה וההשתלה נעשים על פי הסכם לנשיאת עוברים שאושר בידי ועדת האישורים ולפי תנאי האישור. תנאי זה בא להבטיח כי ההליכים הרפואיים האמורים ייעשו בהתאם לתנאים שנקבעו בסעיף 5 לחוק, בהתאם לרצון הצדדים הבא לידי ביטוי בהסכם ובהתאם לאישור ועדת האישורים, והכול במטרה להגן על זכויותיהם, בריאותם וטובתם של הצדדים להליך ושל הילד שיוולד;

2. הביציות שבהן נעשה שימוש אינן של האם הנושאת. תנאי זה בא להבטיח כי לא יהיה קיים קשר גנטי בין האם הנושאת לילד שיוולד במסגרת ההליך;

3. הזרע המשמש במסגרת ההליך הוא של האב המיועד ואם מדובר באם מיועדת יחידה – הביציות הן שלה. תנאי זה בא להבטיח קיומו של קשר גנטי בין אחד ההורים המיועדים לפחות לבין הילד שיוולד ובכך למנוע יצירת ילד לצורך אימוצו;

(2) בפסקה (2), אחרי "חוות דעת רפואית" יבוא "של רופא מומחה" ואחרי "ולשאת הריון" יבוא "עקב ליקוי רפואי";

(3) במקום פסקאות (3) ו-(4) יבוא:

"(3) חוות דעת רפואית של רופא מומחה ביילוד וגניקולוגיה מטעמה של האם הנושאת, בדבר התאמתה להליך לנשיאת עוברים, וכן חוות דעת רפואית של רופא מומחה נפרד, מטעמם של ההורים המיועדים, בדבר התאמתם להליך כאמור;

(4) הערכה פסיכולוגית של פסיכולוג מטעמה של האם הנושאת, בדבר התאמתה להליך לנשיאת עוברים, וכן הערכה פסיכולוגית של פסיכולוג נפרד מטעמם של ההורים המיועדים בדבר התאמתם להליך כאמור";

(4) בפסקה (6), במקום "התקשרו הצדדים להסכם" יבוא "ביקשו הצדדים להתקשר בהסכם";

(5) אחרי פסקה (6) יבוא:

"(7) טופס ויתור על סודיות רפואית של הצדדים להסכם;

(8) הסכמת ההורים המיועדים לקבלת מידע מהמרשם הפלילי";

תיקון סעיף 5

5. בסעיף 5 לחוק העיקרי –

(1) בסעיף קטן (א) –

(א) ברישה, במקום "נוכחה ועדת האישרים כי התקיימו כל התנאים המנויים בסעיף 2 רשאית היא, לאחר" יבוא "ועדת האישרים רשאית, לאחר";

ד ב ר י ה ס ב ר

המטפל באם הנושאת, מוצע לקבוע כי ההורים המיועדים והאם הנושאת יגישו לוועדת האישרים, בנפרד, כל אחד מטעמו, חוות דעת רפואית והערכה פסיכולוגית שיינתנו על ידי רופאים ופסיכולוגים שונים. עוד מובהר כי האם הנושאת נדרשת להביא חוות דעת רפואית מרופא מומחה בגניקולוגיה בעוד שחוות הדעת של ההורים המיועדים יכולה להיות מרופא מומחה שאינו גינקולוג שכן הליקוי הרפואי הנוגע לאם המיועדת אינו בהכרח גינקולוגי.

מוצע גם לתקן את פסקה (6) של סעיף 4(א) לחוק כך שיהיה ברור כי ההתקשרות בין הורים המיועדים לאם הנושאת בהסכם לנשיאת עוברים יכולה להיעשות רק לאחר אישור ועדת האישרים. בשלב של הגשת הבקשה לוועדה טרם מבוצעת התקשרות בהסכם וקיימת הצעה להסכם בלבד. הוראה זו תואמת לסעיף 7 לחוק כנוסחו המוצע בסעיף 7 להצעת החוק.

סעיף 5 לפסקה (1)

בסעיף 5(א) לחוק קבועה רשימת התנאים שעל ועדת האישרים לבדוק בטרם אישור ההסכם לנשיאת עוברים: התקשרות הצדדים להסכם בהסכמה ומרצון חופשי; העדר חשש לפגיעה בבריאות האם הנושאת או בשלום הילד שייוולד; העדר תנאים בהסכם הפוגעים או המקפחים את זכויות הילד שייוולד או את זכויות אחד הצדדים.

מוצע להבהיר למען הסר ספק כי ההצעה להסכם תוגש בכתב וכי חוות הדעת הרפואית לגבי הצורך של האם המיועדת בהליך הפונדקאות תתייחס לאי-יכולתה להתעבר ולשאת ולריון בשל ליקוי רפואי שממנו היא סובלת.

כמו כן מוצע להחליף את פסקאות (3) ו-(4) של סעיף 4(א) האמור.

פסקאות אלה קובעות כלהלן:

"(א) בקשה לאישור הסכם לנשיאת עוברים תוגש לוועדת האישרים בצירוף מסמכים אלה:

....

(3) חוות דעת רפואית בדבר התאמה לתהליך של כל אחד מהצדדים להסכם;

(4) הערכה פסיכולוגית בדבר התאמה לתהליך של כל אחד מהצדדים להסכם;

..."

בפסקאות אלה מעוגנת הדרישה להמציא לוועדת האישרים חוות דעת רפואית והערכה פסיכולוגית של כל אחד מהצדדים להליך בלי שמובהר מטעם מי ניתנות חוות הדעת וההערכה כאמור. בהתאם להמלצות ועדת מור יוסף בדבר הפרדה בין הצוות המטפל בהורים המיועדים לצוות

(ב) במקום פסקה (1) יבוא:

"(1) האם הנושאת וההורים המיועדים הם תושבי ישראל;

(א1) מתקיימים באם הנושאת כל אלה:

(א) היא אינה נשואה, ואולם רשאית ועדת האישורים לאשר התקשרות עם אם נושאת שהיא אישה נשואה, אם הוכח להנחת דעתה כי לא עלה בידי ההורים המיועדים, במאמץ סביר, להתקשר בהסכם לנשיאת עוברים עם אם נושאת שאינה נשואה;

(ב) היא אינה קרובת משפחה של אחד מן ההורים המיועדים;

(ג) היא הרתה וילדה בעבר שלא כאם נושאת, והילדים שילדה כאמור אינם נמצאים מחוץ למשמורתה בהתאם לצו שנתן בית משפט לפי דין;

(ד) בעת אישור ההסכם לנשיאת עוברים מלאו לה 22 שנים וטרם מלאו לה 38 שנים;

(ה) היא לא שימשה אם נושאת יותר מפעמיים ולא ילדה כאם נושאת יותר מילד אחד;

(ב1) היתה האם הנושאת נשואה – הוסברו לבן זוגה, בשפה המובנת לו, השלכות ההליך לנשיאת עוברים והסיכונים הכרוכים בביצועו; בן הזוג של האם הנושאת רשאי להביע את עמדתו לפני ועדת האישורים והיא תובא לפני ההורים המיועדים בטרם אישור ההסכם לנשיאת עוברים;

(ג1) מתקיימים לגבי ההורים המיועדים כל אלה:

(א) בעת אישור ההסכם לנשיאת עוברים מלאו להם 18 שנים ולאחד מהם לפחות טרם מלאו 54 שנים, ואולם רשאית ועדת האישורים, במקרים מיוחדים שיירשמו, לאשר הסכם לנשיאת

ד ב ר י ה ס ב ר

רק אישה שהרתה וילדה בעבר וילדיה נמצאים בחזקתה ולא הוצאו ממשמורתה לפי צו מכוח דין תוכל לשמש אם נושאת. אם מדובר בהיריונה הראשון או בלידה ראשונה, היא לא תוכל לשמש אם נושאת שכן למעשה היא תתבקש למסור להורים המיועדים את הילד הראשון שיוולד לה.

– בפסקה (ב1) המוצעת מוצע לדרוש כי במקרה שבו האם הנושאת נשואה, יוסבר לבן זוגה מהן השלכות של ההליך והסיכונים הכרוכים בביצועו. ההליך הצפוי לאם הנושאת אינו פשוט הן מבחינה פיזית והן מבחינה נפשית, הוא אינו חף מסיכון ועשוי בהחלט להשפיע על משפחתה של האם הנושאת. מסיבה זו מוצע לאפשר לבן זוגה של האם הנושאת להביע את עמדתו לגבי ההליך לפני ועדת האישורים וההורים המיועדים.

– בפסקה (ג1) המוצעת מוצע לקבוע את התנאים הנוגעים להורים המיועדים. בהתאם להמלצות ועדת מור יוסף מוצע לקבוע דרישת גיל שלפיה לפחות לאחד מההורים המיועדים טרם מלאו 54 שנים. ועדת מור יוסף סברה כי יש לאמץ לעניין זה את הגיל המקסימלי הקבוע בחוק תרומת ביציות, התש"ע-2010 (להלן – חוק תרומת ביציות), המשקף את השמירה על טובת הילד שיוולד מתוך התחשבות במגמת העלייה בתוחלת החיים וברצון לצמצם את

כאמור לעיל בדברי ההסבר לסעיף 2 להצעת החוק, מוצע להעביר מסעיף 2 לחוק לסעיף 5(א) את התנאים שעל ועדת האישורים לבדוק בטרם מתן אישור ההסכם וכן להוסיף תנאים נדרשים נוספים, כמפורט להלן:

– בפסקה (1) המוצעת מוצע לדרוש כי הצדדים להסכם יהיו תושבי ישראל. לעניין זה ראו הגדרה מוצעת למונח "תושבי ישראל" שבסעיף 1 להצעת החוק. תנאי זה הועבר מסעיף 2(2) לחוק בנוסחו היום;

– בפסקה (א1) המוצעת מוצע לקבוע את התנאים הנוגעים לאם הנושאת. מוצע לדרוש כי האם הנושאת לא תהיה נשואה בכפוף לחריג הקבוע בפסקה, וכן כי לא תהיה קרבת משפחה בינה לבין אחד ההורים המיועדים. תנאים אלה הועברו מסעיף 3(3) לחוק בנוסחו היום. כמו כן מוצע לדרוש כתנאי לאישור ההסכם כי אישה תוכל לשמש אם נושאת בשלושה הליכי פונדקאות לכל היותר ורק אם ילדה לכל היותר ילד אחד במסגרת הליכים קודמים אלה. עוד מוצע לקבוע כי הגיל המרבי לאימוהת נושאת יעמוד על 38 שנים. מטרת הוראות אלה לצמצם את הסיכון הבריאותי לנשים המועמדות לשמש אימהות נושאות.

עוד מוצע, כדי לצמצם את הסיכון הנפשי הטמון בהליך לאם הנושאת ומטעמים פסיכולוגיים, לקבוע כי

עוברים אף אם לא מתקיים לגבי ההורים המיועדים התנאי לעניין הגיל המרבי כאמור בפסקת משנה זו; אין בהוראות פסקת משנה זו כדי לגרוע מהוראות סעיף 11 לחוק תרומת ביציות, התש"ע-2010²;

(ב) לגבי הורים מיועדים שהם בני זוג – אין להם יותר מילד אחד משותף, ולגבי אם מיועדת יחידה – אין לה יותר מילד גנטי אחד; לעניין זה, "ילד" – בין שנולד לאם נושאת כתוצאה מביצוע הסכם לנשיאת עוברים ובין שלא;

(ג) ההורים המיועדים לא הורשעו, בישראל או מחוץ לישראל, בעבירה שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה קיים חשש של ממש לפגיעה משמעותית בטובת הילד שייוולד; מתנהלים נגד אחד ההורים המיועדים הליכים פליליים, בישראל או מחוץ לישראל, בקשר לעבירה כאמור, רשאית ועדת האישורים לדחות את החלטתה לפי פסקת משנה זו עד לסיום ההליכים כאמור; לעניין זה, "הליכים פליליים" – החל בפתיחה בחקירה על פי דין;

(ד) האם הנושאת היא בת דתה של האם המיועדת, ואולם אם היו כל הצדדים להסכם לאייהודים רשאית ועדת האישורים לסטות מהוראות פסקה זו בהתאם לחוות דעת של איש הדת חבר הוועדה;

(ה) מתקיימים התנאים האמורים בסעיף (1) ו-(2);

ד ב ר י ה ס ב ר

לחוק בנוסחו המוצע) – אין לה יותר מילד גנטי אחד (דהיינו, אם אין לה ילדים גנטיים קודמים, תוכל להביא עד שני ילדים גנטיים כתוצאה מביצוע ההליך).

בנוסף, מוצע לדרוש העדר עבר פלילי של ההורים המיועדים בעבירות המעלות חשש של ממש לפגיעה משמעותית בטובת הילד שייוולד. כך למשל קיומו של רישום המעיד על ביצוע עבירות אלימות או מין כלפי ילדים יכול להוות שיקול למניעת מתן אישור על ידי ועדת האישורים.

– בפסקה (ד) המוצעת מוצע לקבוע תנאי שלפיו האם הנושאת והאם המיועדת יהיו בנות אותה דת. מטרת הוראה זו למנוע מצב שבו תעלה שאלה בדבר מעמדו הדתי של הילד שייוולד וכי "הפיצול" בין דת האם הנושאת לדתה של האם המיועדת יביא לחוסר ודאות לגבי דתו של הילד כאמור. עם זאת, אם כל הצדדים אינם יהודיים מוצע לאפשר סטייה מהוראה זו, בהתאם לחוות דעתו של איש דת רלוונטי כדי לאפשר את ביצוע ההליך במקרים שבהם לעמדת איש הדת הדבר לא יוביל לפגיעה בטובת הילד שייוולד. תנאי זה הועבר מסעיף (5) לחוק בנוסחו היום.

– בפסקה (ה) המוצעת מוצע לקבוע כי נוסף על הבדיקה שעורך מבצע ההפריה וההשתלה לפי סעיף (1) ו-(2) בדבר מקור הביציות והזרע שבהם עושים שימוש במסגרת ההליך, גם ועדת האישורים תבדוק כי הביצית שבה מתכוונים לעשות שימוש במסגרת ההסכם אינה של האם הנושאת וכי הזרע שישמש להפריה חוץ-גופית הוא של האב המיועד, ולעניין אם מיועדת יחידה – הביצית היא

ההתערבות בזכות ההורות של מבקשי הטיפול. מכיוון שלפי המוצע רק אחד מההורים המיועדים נדרש לעמוד בהגבלת הגיל האמורה, כך שאם טרם מלאו לאב המיועד 54 שנים יכולה האם המיועדת להיות מבוגרת יותר, מוצע להבהיר את היחס בין הוראה זו להוראת סעיף 11 לחוק תרומת ביציות. לפי סעיף 11 לחוק תרומת ביציות נתרמת היא אישה שטרם מלאו לה 54 שנים. כדי להסיר כל ספק מוצע להבהיר כי הגבלת גילה של נתרמת לפי סעיף 11 לחוק תרומת ביציות חלה לגבי כל נתרמת ביציות בישראל, גם אם היא אם מיועדת לפי חוק הפונדקאות.

עוד מוצע לקבוע תנאי הנוגע למספר הילדים שיש להורים המיועדים הניגשים להליך הפונדקאות. כפי שצוין בחלק הכללי לדברי ההסבר, הליך פונדקאות הוא הליך מורכב שבמסגרתו נעשה שימוש בגופה של אישה אחרת לשם הבאת ילדים לעולם. בשנים האחרונות נתקלה ועדת האישורים בבקשות של הורים מיועדים שיש להם כבר כמה ילדים לבצע הליך פונדקאות שלא לשם מימוש זכותם להורות אלא לצורך הרחבת המשפחה. על רקע המורכבויות הרבות הכרוכות בביצוע ההליך לרבות הבעיות האתיות, הרפואיות והמשפטיות, הוחלט לצמצם את האפשרות לביצועו ולהגביל את הזכאות לביצוע ההליך אם יש למבקשים להיות הורים מיועדים, ילדים קודמים. על פי המוצע הורים מיועדים שהם בני זוג יוכלו לבקש לבצע את ההליך אם אין להם יותר מילד משותף אחד (כלומר אם אין להם ילדים משותפים קודמים, הם יוכלו להביא במסגרת ההליך עד שני ילדים משותפים) ואם מדובר באם מיועדת יחידה (שלגביה נדרש כי הביציות יהיו שלה) (ר' סעיף (2)

² ס"ח התש"ע, עמ' 520; התשע"א, עמ' 86.

(11) בהסכם לנשיאת עוברים נקבעו הוראות שלפיהן ההפריה החוץ-גופית לצורך השתלת ביצית מופרית באם הנושאת, השתלת הביצית המופרית באם הנושאת, נשיאת ההיריון בעבור ההורים המיועדים והלידה, ייעשו בישראל; ואולם רשאית ועדת האישורים לאשר כי חלק מנשיאת ההיריון ייעשה מחוץ לישראל אם קיימים טעמים המצדיקים זאת ובהתאם לתנאים שתקבע;

(12) כל הצדדים עשו את ההסכם לנשיאת עוברים בהסכמה ומרצון חופשי ובהבינם את משמעותו ותוצאותיו;

(ג) בפסקה (2), במקום "או בשלום הילד שיוולד" יבוא "ונקבע בהסכם לנשיאת עוברים כי לא ייעשו יותר משלושה ניסיונות להשתלת הביציות המופרות באם הנושאת";

(ד) אחרי פסקה (2) יבוא:

"(א2) לא קיים חשש לפגיעה בטובת הילד שיוולד";

(2) אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ב1) דחתה ועדת האישורים בקשה לאישור הסכם לנשיאת עוברים, תנמק בכתב את החלטתה; דחתה בקשה כאמור בשל תנאי הנוגע להורים המיועדים, תדון ועדת האישורים בבקשה נוספת שתוגש בידי אותם הורים מיועדים רק לאחר שחלפו שנתיים לפחות ממועד דחיית הבקשה, אלא אם כן חל שינוי מהותי בעובדות, בנסיבות או בתנאים ששימשו יסוד להחלטת הוועדה כאמור.

(ב2) חל שינוי בפרטים שמסרו האם הנושאת או ההורים המיועדים לוועדת האישורים וטרם הושלתה הביצית המופרית באם הנושאת בהתאם להסכם לנשיאת עוברים, יודיעו על כך לוועדת האישורים בהקדם האפשרי."

ד ב ר י ה ס ב ר

לחוק. למען הסדר הטוב מוצע לסדר את רשימת התנאים שעל ועדת האישורים לבחון לפי סעיף 5(א) בנוסחו המוצע, בבואה לתת אישור להסכם לנשיאת עוברים, כך שתחילה יופיעו בסעיף תנאים אובייקטיביים בעיקרם הנוגעים לאם הנושאת ולהורים המיועדים ולאחריהם יבואו תנאים הכרוכים בהפעלת שיקול דעת על ידי הוועדה. מסיבה זו מוצע להעביר את האמור בפסקה (1) לסעיף 5(א) בנוסחו היום, לפסקה (21) המוצעת, ולהביא לפניו את רשימת התנאים האובייקטיביים.

עוד מוצע לתקן את פסקה (2) של סעיף 5(א) ולפצלה לשתי פסקאות כך שפסקה (2) בנוסחה החדש תתייחס לבריאות האם הנושאת ופסקה (א2) תתייחס לטובת הילד שיוולד. לעניין זה מוצע להוסיף לפסקה (2) את התנאי שלפיו לא ייעשו יותר משלושה ניסיונות להשתלת הביציות המופרות באם הנושאת, זאת כדי לצמצם את הסיכון הבריאותי לאם הנושאת.

לפסקה (2)

לסעיף קטן (ב1) המוצע

כדי למנוע הגשת בקשות חוזרות ונשנות בידי הורים מיועדים שלא נמצאו מתאימים לביצוע ההליך בשל אי-קיום תנאי מהתנאים הנדרשים, מוצע לקבוע כי אם

שלה. מטרת הוראה זו למנוע הכנסת תנאים להסכם שאינם עומדים בקנה אחד עם התנאים הנדרשים בחוק וכן לוודא מראש ולפני שניגשים לאישור ההסכם, כי קיימת היתכנות רפואית לשימוש בחומר גנטי של האב המיועדה, או האם המיועדת – אם מדובר באם מיועדת שאין לה בן זוג.

– בפסקה (11) המוצעת מוצע לקבוע כי בהסכם הפונדקאות ייקבעו הוראות שלפיהן ההפריה החוץ-גופית לצורך השתלת ביצית מופרית באם הנושאת, השתלת הביצית המופרית באם הנושאת, נשיאת ההיריון בעבור ההורים המיועדים והלידה, ייעשו בישראל. החוק מסדיר, בשלב זה, הליכי פונדקאות המבוצעים בישראל לבד. הפרית הביציות, השתלתן ונשיאת ההיריון הן השלבים העיקריים של ביצוע הסכם הפונדקאות ועליהן להתקיים בישראל בהתאם להוראות החוק. למרות האמור, כדי לצמצם את הפגיעה באם הנושאת ומכיוון שיתכנו מצבים שבהם יהיה מוצדק לאפשר לה לצאת מחוץ לישראל חרף נשיאת ההיריון בעבור ההורים המיועדים, מוצע לקבוע כי ועדת האישורים תוכל לאשר כי חלק מנשיאת ההיריון ייעשה מחוץ לישראל אם קיימים טעמים המצדיקים זאת ובהתאם לתנאים שתקבע.

– בפסקה (21) המוצעת על ועדת האישורים לוודא כי כל הצדדים להסכם לנשיאת עוברים עשו זאת בהסכמה ומרצון חופשי. תנאי זה קיים היום בפסקה (1) של סעיף 5(א)

6. בסעיף 6 לחוק העיקרי, האמור בו יסומן "א" ואחריו יבוא:
 (ב) צד להסכם לנשיאת עוברים בישראל או המבקש להיות צד להסכם כאמור, לא יקבל ולא ייתן, תמורה, בכסף או בשווה כסף, בעד ביצוע ההסכם כאמור, למעט תשלומים שאושרו בידי ועדת האישורים לפי סעיף קטן (א)."
7. במקום סעיף 7 לחוק העיקרי יבוא:
 "התקשרות בהסכם 7. לא יתקשר אדם בהסכם לנשיאת עוברים שלא אושר בידי לנשיאת עוברים ועדת האישורים לפי סעיף 5, ולא יבצע אדם הסכם שלא אושר כאמור או שלא בהתאם להוראות ההסכם שאושר או לתנאי האישור"
8. בסעיף 10(ג) לחוק העיקרי, במקום "ככל הניתן" יבוא "ככל הניתן; לא ימסור אדם למשמורת ולא יקבל למשמורת ילד שנולד לאם נושאת כתוצאה מביצוע הסכם לנשיאת עוברים שלא בנוכחות עובד סוציאלי לפי חוק הסכמים לנשיאת עוברים כאמור בסעיף קטן זה".
9. בסעיף 11 לחוק העיקרי –

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 7 סעיף 7 לחוק שעניינו "ביצוע הסכם לנשיאת עוברים" קובע כלהלן:

7. לא תבוצע הפריה חוץ-גופית והשתלת ביצית מופרית אלא במחלקה מוכרת ועל יסוד הסכם לנשיאת עוברים שאושר כאמור"

לאור התיקון המוצע לסעיף 2 לחוק, בסעיף 2 להצעת החוק, שבמסגרתו נקבע גם האיסור לבצע הפריה חוץ-גופית או השתלת ביצית שלא במחלקה מוכרת, מוצע להחליף את סעיף 7 לחוק ולעגן בו את האיסור להתקשר בהסכם לנשיאת עוברים שלא אושר בידי ועדת האישורים או לבצע הסכם שלא אושר כאמור או שלא בהתאם להסכם שאושר או לתנאי האישור. הוראה זו באה להבטיח כי יישמרו ההסדרים הקבועים בסעיף 5 ובאישור שנתנה הוועדה, שמטרתם להעניק הגנה מרבית על האינטרסים של כלל הגורמים המעורבים בהליך.

סעיף 8 סעיף 10(ג) לחוק קובע כי "מסירת הילד על ידי האם הנושאת למשמורת ההורים המיועדים תהיה בנוכחות העובד הסוציאלי לפי חוק הסכמים לנשיאת עוברים ובסמוך לאחר הלידה ככל שניתן" מכיוון שלצד האיסור נקבעה עבירה פלילית (סעיף 19(ד) לחוק בנוסחו היום וסעיף 19(4) לחוק בנוסחו המוצע בסעיף 10 להצעת החוק) מוצע לקבוע את ההוראה בלשון "פעיל" ולא בלשון "סביל", כך שהאיסור יהיה ברור וישיר ומנוסח באופן המקובל בחקיקה בכל הנוגע להוראות פליליות.

סעיף 9 על פי סעיף 11 לחוק בית המשפט חייב לקבל תסקיר עובד סוציאלי כתנאי למתן צו הורות. מוצע להוסיף לסעיף 11 האמור את סעיף קטן (א1) ולהחליף את סעיף קטן (ב) שבו כך שקבלת תסקיר מאת עובד סוציאלי כאמור, לא תהווה תנאי הכרחי למתן צו ההורות, ובית המשפט יהיה רשאי לדרוש תסקיר עובד סוציאלי להבטחת טובת הילד במקרים שבהם הוא רואה צורך בכך.

הוועדה דחתה בקשה לאישור הסכם בשל אי-קיומו של תנאי הנוגע להורים המיועדים, ולא השתנו העובדות שהביאו לדחיית הבקשה, הוועדה לא תדון בבקשה נוספת של אותם הורים מיועדים, אלא בחלוף שנתיים ממועד דחיית הבקשה.

לסעיף קטן (2ב) המוצע

כדי לאפשר לוועדה להפעיל את סמכותה לפי סעיף 5(ג) לחוק ולדון באישור שנתנה אם חל שינוי בעובדות או בנסיבות שהביאו להחלטתה, מוצע לחייב את הצדדים להסכם לדווח לוועדת האישורים על שינוי כאמור בהקדם האפשרי.

סעיף 6 על פי הוראות סעיף 19(ב) לחוק נתינה או קבלת תמורה בקשר להסכם לנשיאת עוברים, שלא באישור ועדת האישורים מהווה עבירה פלילית שעונשה שנת מאסר אחת. בהתאם למקובל כיום בכל הנוגע לניסוח הוראות בעלות היבט פלילי, מוצע להוסיף סעיף הקובע את האיסור הנורמטיבי האמור בגוף החוק. יצוין כי בסעיף 19(ב) לחוק, בנוסחו היום, כוללת העבירה איסור גם על "מי מטעמו" של צד להסכם לנשיאת עוברים וגם על מי ש"מציע" תמורה בעד ההסכם, לצד האיסור החל על צד להסכם לתת או לקבל תמורה בעד ההסכם. בהתאם למקובל כיום, בנוסח המוצע בסעיף 6 האיסור מתייחס ל"צד להסכם" בלבד ולא ל"מי מטעמו", ובנוסף האיסור מתייחס ל"מתן או קבלה" של תמורה בלבד, ולא ל"הצעה". זאת, משום שלפי החלק הכללי של חוק העונשין, התשל"ז-1977, אדם שפועל בניגוד להוראות החוק מטעמו של צד להסכם מהווה שותף לביצוע העבירה, והצעה למתן או לקבלה של תמורה שלא בהתאם להוראות החוק מהווה ניסיון לביצוע העבירה העיקרית. לפיכך, רכיבים אלה אסורים ממילא לפי הדינים הכלליים בחוק העונשין, ואין מקום לצייןם במפורש, כפי שלא נהוג לעשות כן בהקשרים אחרים.

(1) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

"(א) הוגשה בקשה לפי סעיף קטן (א) וסבר עובד סוציאלי לפי חוק הסכמים לנשיאת עוברים, כי קיים חשש לפגיעה בטובת הילד שבעניינו הוגשה הבקשה או נודע לעובד סוציאלי כאמור כי האם הנושאת מתכוונת להגיש בקשה לחזור בה מההסכם לפי סעיף 13, יודיע על כך לבית המשפט ובית המשפט לא יחליט בבקשה אלא לאחר קבלת תסקיר מאת העובד הסוציאלי; בית המשפט רשאי לדרוש קבלת תסקיר כאמור בסעיף קטן זה בכל עת לפני ההחלטה בבקשה, אם ראה צורך בכך";

(2) במקום סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ב) מצא בית המשפט כי הילד אשר בעניינו הוגשה בקשה לפי סעיף קטן (א) נולד כתוצאה מביצוע הסכם לנשיאת עוברים שנעשה ואושר בהתאם להוראות חוק זה, ייתן צו הורות להורים המיועדים, אלא אם כן נוכח לאחר קבלת תסקיר עובד סוציאלי לפי חוק הסכמים לנשיאת עוברים, שהוגש לפי סעיף קטן (א), כי הדבר נוגד את טובת הילד; נוכח בית המשפט כאמור ייתן צו לפי סעיף 14."

החלפת סעיף 19. 10. במקום סעיף 19 לחוק העיקרי יבוא:

"עונשין (א) מי שעשה אחד מאלה, דינו – מאסר שנה, ואם הוא תאגיד, דינו – קנס כאמור בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין, התשל"ז-1977³:"

(1) ביצע הפרייה חוץ-גופית לצורך השתלת ביצית מופרית באם נושאת או ביצע השתלת ביצית מופרית באם נושאת, בניגוד להוראות סעיף 2;

ד ב ר י ה ס ב ר

(ג) המפרסם, ללא רשות בית משפט, דברים שנאמרו בישיבות ועדת האישורים או מסמכים שהוגשו לה, או שמם, זהותם או כל דבר אחר העלול להביא לזיהויים של אם נושאת, של הורים מיועדים או של ילה, או את תוכם של הסכם לנשיאת עוברים או מסמכים שהוגשו לבית משפט בענינים אלה, דינו – מאסר שנה אחת.

(ד) המוסר או המקבל ילד שלא בנוכחות עובד סוציאלי לפי חוק הסכמים לנשיאת עוברים או שלא על פי צו של בית משפט לפי חוק זה, דינו – מאסר שנה אחת."

מוצע להחליף את הסעיף ולהתאימו לתיקונים המוצעים בהצעת חוק זו.

סעיף 11 כדי לאפשר לעובד סוציאלי לבצע את תפקידו לפי החוק, מוצע להוסיף לחוק את סעיף 20 ולקבוע בו כי לצורך ביצוע תפקידו של עובד סוציאלי לפי החוק, יחולו הוראות סעיפים 3 עד 6 לחוק הסעד (סדרי דין בעיני קטינים, חולי נפש ונעדרים), התשט"ו-1955. סעיפים אלה מקנים לעובד סוציאלי סמכויות לעניין סדרי דין, כגון רשות להיכנס לכל מקום שבו נמצא קטין אם הדבר נדרש לצורך הכנת תסקיר או סמכות לחקור כל אדם שהוא סבור שיש לו ידיעות הנוגעות לקטין, כמו כן מסדירים סעיפים אלה את אופן הגשת התסקיר לבית המשפט ולבעלי הדין ואת סמכותו של בית המשפט לצוות על עובד סוציאלי

כחריג לכך מוצע לקבוע כי במקרים שבהם הודיע עובד סוציאלי לבית המשפט כי קיים חשש לפגיעה בטובת הילד שיוולד או כי האם הנושאת מתכוונת לחזור בה מההסכם, יהיה חייב בית המשפט לקבל תסקיר עובד סוציאלי בטרם הכרעה בבקשה.

וזה נוסחו של סעיף 11(ב) שמוצע להחליפו:

"(ב) בית המשפט יתן צו הורות אלא אם כן נוכח, לאחר קבלת תסקיר עובד סוציאלי לפי חוק הסכמים לנשיאת עוברים, כי הדבר נוגד את טובת הילד; נוכח בית המשפט כאמור, יתן צו לפי סעיף 14."

סעיף 10 סעיף 19 לחוק קובע לאמור:

"עונשין"

19. (א) המבצע השתלה של ביצית מופרית במטרה להביא להתעברות אם נושאת עלימנת למסור את הילד שלא בהתאם להוראות חוק זה, או בקשר עם ביצוע הסכם לנשיאת עוברים שלא אושר בידי ועדת האישורים או בניגוד לתנאים שקבעה, דינו – מאסר שנה אחת.

(ב) צד להסכם לנשיאת עוברים או מי מטעמו המציע, נוהן, מבקש או מקבל תמורה בכסף או בשווה כסף בקשר עם ביצוע הסכם לנשיאת עוברים שלא באישור ועדת האישורים, דינו – מאסר שנה אחת.

³ ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

- (2) קיבל או נתן תמורה בעד ביצוע הסכם לנשיאת עוברים בישראל, בניגוד להוראות סעיף 6(ב);
- (3) התקשר בהסכם לנשיאת עוברים שלא אושר בידי ועדת האישורים או ביצע הסכם שלא אושר כאמור או שלא בהתאם להוראות ההסכם שאושר או לתנאי האישור, בניגוד להוראות סעיף 7;
- (4) מסר למשמורת או קיבל למשמורת ילד שנולד לאם נושאת כתוצאה מביצוע הסכם לנשיאת עוברים שלא בנוכחות עובד סוציאלי לפי חוק הסכמים לנשיאת עוברים, בניגוד להוראות סעיף 10(ג)."

11. אחרי סעיף 19 לחוק העיקרי יבוא: הוספת סעיף 19א
- "סמכויות עובד סוציאלי (א) לעניין ביצוע התפקידים לפי חוק זה של עובד סוציאלי לפי חוק הסכמים לנשיאת עוברים יחולו הוראות סעיפים 3 עד 6 לחוק הסעד (סדרי דין בענייני קטינים, חולי נפש ונעדרים), התשט"ו-1955".
12. בסעיף 20(ב) ו-(ג) לחוק העיקרי, במקום "שר העבודה והרווחה" יבוא "שר העבודה תיקון סעיף 20 הרווחה והשירותים החברתיים".
13. (א) תחילתו של חוק זה שלושה חודשים מיום פרסומו. תחילה ותחולה
- (ב) הוראות חוק זה לא יחולו על הסכם לנשיאת עוברים שאושר בידי ועדת האישורים לפי סעיף 5 לחוק העיקרי לפני יום התחילה.

ד ב ר י ה ס ב ר

- סעיף 13 מוצע לקבוע כי תחילתו של החוק תהיה שלושה חודשים מיום פרסומו, זאת כדי לאפשר היערכות ליישום הוראות החוק. נוסף על כך כדי שלא לפגוע במי שכבר קיבלו את אישור ועדת האישורים לפני יום התחילה, מוצע לקבוע כי הוראות החוק המוצע לא יחולו עליהם.
- לבוא ולהיחקר לפניו בעניין קטין, אף אם לא הצטווה למסור תסקיה. סמכות דומה קיימת בסעיף 22 לחוק אימוץ ילדים, התשמ"א-1981, ובסעיף 71 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962.

⁴ ס"ח התשט"ו, עמ' 126.

⁵ ס"ח התשמ"א, עמ' 128; התשע"ז, עמ' 986.

